

Západní Island

Divoké pobřeží západního Islandu přineslo
vypravěčům celou řadu příběhů nezdolných Vikingů
a vlídných duchů, které se vyprávějí po celá tisíciletí.
My jsme navštívili ty, kteří tuto tradici udržují,
a místa, která vypravěče inspiroují

TEXT: AMANDA CANNINGOVÁ [@amandacanning](#)
FOTOGRAFIE: JONATHAN GREGSON [@jonathangregsonphotography](#)

Z velké části zamrzlé vody
vodopádu Kirkjufellsfoss, který
leží ve stínu hory Kirkjufell
na poloostrově Snæfellsnes

Ingi Hans je obklopen starožitnostmi v své Chatě vypravěčů. Naproti: Tráva vykukuje ze sněhu na pláži Brimilsvellir poblíž Grundarfjörður, kde je písek černý od sopečné aktivity

MUŽ, KTERÝ ŽIJE S TROLLY

Je krásný den a dva trollové se vydávají na cestu. Na horách v dáli leží sníh, ale údolí je zelené a zalité létem. Přes bledé tváře jim poletují rozcuchané vlasy a dvojice vesele poskakuje horami. Jejich cesta je ale brzy náhle přerušena – shora se na ně vrhne obří ruka a vtáhne je do nebe.

„Tak tohle je moje malé divadlo,“ vysvětluje Ingi Hans a prohlíží si dřevěné loutky v domečku, který sestavil ze zbytkového materiálu a kterým zabavuje děti ve svém rodném městě Grundarfjörður. Veze ho přes svou dílnu, kterou v této oblasti každý zná jako Chatu vypravěčů, k dalšímu vybavení, které v průběhu let nashromáždil: staré bankomaty, lucerny z lodí, cínová autíčka,

knihy vázané v kůži, staré panenky Barbie, stále zabalené v krabicích.

Ingi, který díky tenkému pruhu bílého vousu na bradě vypadá tak trochu jako čaroděj, sbírá a vypráví příběhy celý svůj život. „Můj otec byl rybář a každý den jsem chodíval do přístavu za jedním staříkem, který opravoval sítě,“ říká a v ruce svírá hrneček čerstvě uvažené kávy. „Vždycky mi vyprávěl příběhy, a když se otec vrátil domů z moře, pověděl jsem je taky jemu.“

Dvě se rozletí, vchází jeho mladý vnuk a za ním dovnitř zavane poletující sníh. Chlapec zamíří přímo k divadlu a začne si hrát s trolly. „Tady jsme všichni vypravěči,“ říká Ingi. „Možná je to naše keltské dědictví,

ale je to také díky zdejší krajině a dlouhým zimám. Začali jsme sbírat mýty, oživovat je, aby nám dělaly společnost za chladných zimních večerů.“

Ptám se ho, jestli věří v *huldufólky*, tajemný „skrytý lid“, který je často nesprávně překládán jako „elfové“. „Nemám s nimi moc zkušeností,“ říká, „ale pokud zavrhnete vše, co neznáte, nevěříte v nic.“

Ukazuje z okna na temnou horu za městem. „A na Islandu samozřejmě máme mnoho trollů, můžete je vidět všude.“ Prsty obkresluje skalnatý hřeben hory. „Tady třeba leží trollice.“ ➡

DÁMA A KOUZLA

Z Grundarfjörðuru po pobřeží na západ vede v zemi temna hladká, černá a pevná cesta. Ve Snæfellsnes v zimě jen těžko naražíte na nějakou barvu: na černých plážích obklopujících poloostrov vykukují ze sněhu jen ztuhlá zlatavá stébla trávy a metr silné ledové pláty, ze kterých stéká voda po skalních stěnách, září tyrkysově, jako by byly nasvícené zevnitř. Bledou oblohu nad Kirkjufellsfoss za úsvitu na okamžik ožíví neonově růžový paprsek. V této oblasti je řada vodopádů, které střeží hora ve tvaru čarodějnického klobouku.

Voda se noří zpod silné kapuce ledu na okraji vodopádu a padá do černých jezer pod ním. Zlomené rampouchy se povalují po zemi jako opuštěné meče. „Na Islandu říkáme, že rampouchy jsou Grýliny svíčky,“ říká Ragnhildur Sigurðardóttirová a vydává se na zamrzlou půdu. „Byla to zlobryně,

jejíchž 13 synů (šprýmaři Yule Lads) strašilo děti 13 dní před Vánocemi. Své první dva muže snědla.“

Jako správkyně Regionálního parku Snæfellsnes je Ragnhildur fascinována propojením krajiny s mýty. Stejně jako mnoho domorodých Islandců může svůj rodokmen dosledovat až k prvním vikingským osadníkům, kteří sem připluli přes oceán z Norska před více než tisíciletím. „Island se nemůže chlubit architektonickými památkami, ale našim pokladem je vyprávění,“ říká Ragnhildur a vítří jí pročešává rudé vlasy. „Kamkoli jdeme, víme, kdo tam žil, koho miloval a kdo byli jeho nepřátelé.“

Dobrodruzi a průkopníci a často také odpadlíci a sociální vyvrženci, kteří se dostali na islandské břehy, měli přirozený sklon k nadsázce a přikrášlovali svou pověst

příběhy o nadlidské síle, aby své farmy chránili před záškodníky. Jejich legendy sílily s každou další generací, která je vyprávěla. Legenda o jednom z prvních osadníků v regionu, Bárðuru Snæfellsásovi, byla poprvé zapsána v 15. století a vypráví o muži, jehož otec byl napůl obr a jehož dcera byla poslána do Grónska na ledové kře. Sám Bárður se stal polotrollem a údajně žije v ledovci Snæfellsjökull, na vrcholu ploché sopky nad poloostrovem Snæfellsnes.

„Naše příběhy a naše příroda v sobě skrývají spousty kouzel,“ říká Ragnhildur a kousek bledého slunce ještě vykukuje za horizontem. „Příběhy žijí na celém ostrově, ale zejména tady. Každá farma i každá hora má svůj magický příběh. Lidé se o tom zdráhají mluvit, protože nechtějí vypadat hloupě... ale nakonec to stejně vždy skončí u vyprávění příběhů.“ ➡

Islandští koně, které najdete po celém západě, se sem dostali díky prvním osadníkům v 9. století. Naproti: monochromatické svahy sopky Snæfellsjökull

HULDUFÓLK A SVÍCEN

Do nosu se nám dere závan amoniaku, když nás Hildibrandur Bjarnason vede přes Bjarnarhöfn. Hildibrandur je správcem farmy, která zde stojí už více než 1100 let. Stroje jsou naplň pohřbené pod sněhem na polích, která se svažují dolů k široké, ostrůvky poseté zátoce. Před devíti sty lety tu zakotvili obchodníci ze severozápadní Anglie, aby nakoupili ryby, rybí tuk a maso. Návštěvníci sem přicházejí i dnes, ale pouze pro jeden určitý produkt: hákarl, proslulý a nelibě vonící islandský pokrm z nakládaného žraloka.

Hnědé kusy masa visí z trámů v plechové stodole. Hildibrandur s tvářemi ošlehanými do ruda a bílými vlasy rozcuchanými neúprosným větrem odřezává plátky kapesním nožikem a my to zkusíme také: je to chutné, trochu jako velmi zralý modrý sýr. Hildibrandur nám chce ukázat i další bjarnarhöfnská bohatství a zamíří do muzea, které spolu se svým synem Guðjónem

založili v jedné z přístaveb. Ta je plná rodinného dědictví, které se nashromáždilo po několika generacích: vycpaní mořští ptáci, dřevěná rybářská loď, pletací stroje, boty z rybí kůže, pánve na vaření brambor, postroje, lana a nářadí. „Neplánovali jsme se věnovat cestovnímu ruchu,“ říká Guðjón, „ale lidé se sem začali chodit dívat a bylo jich stále víc a víc.“

Nejcennější majetek rodiny však není vystaven. Když se rozhovor stočí na obyvatel farmy, Hildibrandurovy oči zajiskří. „Je zde registrováno šest lidí,“ vysvětluje, „ale žije jich tu mnohem více. Cítím je a mnoho lidí je i vidělo.“

Postává u okna a dívá se směrem k zátoce, ruce zastrčené ve volných džínách s kšandami, a vypráví o jedné příbuzné, která se kdysi dávno probudila uprostřed noci a vedle její postele stál Huldufólk a žádal ji, aby pomohla jeho ženě při porodu. Šla tedy s ním a ženě se narodilo zdravé miminko.

Huldufólkové byli chudí a jako poděkování jí mohli dát jen svícen. „Když se probudila,“ pokračuje ve vyprávění Hildibrandur, „měla na ruku krev, nohy špinavé a na nočním stolku stál svícen.“ Na mobilu nám ukazuje fotku mosazného svícnu. „Moje rodina ho stále má. Vždycky je vyčištěný a na čestném místě uprostřed stolu, nosí nám štěstí.“

Na Guðjónově skeptickém úsměvu je vidět, že už ten příběh slyšel mnohokrát, ale připouští, že staré pověsti jsou na odlehlé farmě v odlehlém koutu odlehlého ostrova v Atlantiku silně zakořeněné. „Na farmě je toho hodně, co nedokážeme vysvětlit,“ pokárá ho Hildibrandur a zamíří ven nakrmit zvířata. „Například když pozorujeme ovce, proč se najednou jedna z nich bezdůvodně otočí? Je tu skrytý lid Huldufólk.“ Sledujeme, jak se vleče sněhem za kachnami a kuřaty. Možná nejsme jediní, kdo se dívá. ➡

Hildibrandur Bjarnason
s rodinnými památkami, které
tvoří jeho muzeum. Naproti:
Lávová pole, která obklopují
farmu Bjarnarhöfn

FARMÁŘ A SVATÝ GRÁL

Několik hodin jízdy na sever podél zvrásněného pobřeží leží kousek země ještě více odříznutý než Snæfellsnes. Hory pokryté mlhou, kterými pojedete celé hodiny, aniž byste potkali jedinou živou duši, ustupují širokým údolím s řekami, jejichž vody až do pozdního jara nepotečou. Malá stáda islandských koní stojí na zamrzlých polích, hrabou do sněhu nebo se shromažďují a ukusují z balíků sena.

Vodami Atlantiku si plují kajky mořské, které tráví zimu daleko od pevniny. V květnu odletí do zátoky Breiðafjörður, shodí peří a postaví z nich hnízda pro svá vajíčka.

Snorri Victor Gylfason na ně každý rok čeká.

Nejméně 30 generací Snorriho rodiny žilo a pracovalo na farmě Skarð, která má rozlohu 8 000 hektarů a patří do ní i 67 ostrovů obzvláště přitažlivých pro kajky. V létě rodina dopluje na ostrovy, nahradí hnízda vlnou a peří odveze do dílny, kde se jemňoučké prachové peří používá k vyplnění peřin. Ty jsou pak RollsRoycem mezi přikrývkami a prodávají se za 3 000 000 islandských korun (600 tisíc korun českých).

A přesto může být peří nejméně cennou věcí ve Skarðu. Snorri vytáhne velký železný klíč a odemkne dveře do malého kostela za dílnou. Vidíme dřevěné lavice, zakřivený strop posypaný hvězdami a propracovaný vyřezávaný oltář, po kterém prahne Islandské národní muzeum. „Vláda se vždy snaží získat naše věci, ale my jí to nedovolíme,“ říká se smíchem Snorri.

Příběh rodiny je zaznamenán v knize vyrobené z telecí kůže, která je nyní uschována v národním muzeu, a vypráví příběhy anglických pirátů, norských králů, otroků a zlodějů, poprav a zrad. Jeho předkům se tedy určitě podařilo nasbírat nějaké ty drobnosti. Snorri vytáhne 400 let staré kněžské roucho („Národní muzeum nám doporučilo, ať ho alespoň ukládáme do skříně, aby se nezničilo“) a otlučené staré housle („staré jen sedm generací“). Svým oblíbeným předmětem se nám pochlubí až nakonec: zlatý kalich. „Tomu říkám svatý grál. Domníváme se, že ho sem osadníci přivezli 900 let po Kristu. Každý člen rodiny

pil poprvé víno z tohoto kalichu. Sklo nepoužíváme – to je pro chudé!“ Znovu se usměje. „Ale křesťanská historie mě moc nezajímá. Mám mnohem větší zájem o Odina a Thora a jim podobné.“

Zavírá kostel a zamíří zpět do práce: některé ovce z šestisetlávého ovčího stáda čekají, až je na noc zaženou dovnitř. Má nevyhnutelná otázka o huldufólcích je přivítána s úsměvem. „Je o nich mnoho příběhů,“ říká. „A samozřejmě všechny pravdivé.“

Scházíme dolů k zátoce, mezerou mezi mraky prosvítá na hladinu před námi něžný paprsek světla. „Tato farma a kostel mají velmi dlouhou historii a stalo se tu tolik věcí, že se všichni v rodině duchů opravdu bojí,“ říká. „Pořád se dějí podivné věci. Lidé si myslí, že mají pocit, že je za temných nocí někdo sleduje. Pokud se stane něco zlého, lidé to přičítají Skarðskatě, duchovi Skarðu.“

Se Skarðskatou se rozhodně potkat nechceme, tak utíkáme, než přijde tma. Ze svahů nás tiše pozorují jen koně. Možná nejen koně, kdo ví. ➡

Snorri Victor Gylfason drží chomáč peří kajky mořské posbíraný ve Skarðu. Naproti: Západní Island je pod sněhem od listopadu do dubna

KNĚZ A TEMNÉ POBŘEŽÍ

Kostel v Búðiru je stále spíše pracoviště než depozitář rodinných pokladů. Jednoduchá dřevěná kaple s výhledem na hory a s Atlantikem hučícím na nedaleké pláži se stala oblíbeným místem pro svatby a reverend Páll Ágúst právě oddal mladý britský pár, kterému učarovala divočina západního Islandu. „Je to tu takové syrové,“ říká a usazuje se v lavici. „Lidem se líbí, že je to uprostřed ničeho.“

Místní věří, že Páll sdílí lávová pole obklopující jeho kostel s mnoha Huldufólky. „Já sám tomu nevěřím,“ říká s veselým úsměvem. „Ale víra v Boha nemusí vylučovat víru v Huldufólky.“ Pro dnešek už zavírá a vydává se navštívit jeden z dalších sedmi kostelů ve své farnosti. „Islandané jsou fantastičtí vypravěči,“ dodává. „Huldufólkové jsou skvělé téma příběhů. Když žijete v přírodě

bez spojení s větší částí světa, je snadné věřit v něco, co žije ve větru nebo v bouři.“ Nasedá do svého auta a odjíždí, já jedu chvíli za ním podél pobřeží a zastavuji se na pláži u Djúpalónssanduru. Z útesů vede na pobřeží strmá stezka skalním obloukem jako brána do podsvětí. Černé oblázky, lesklé jako perly, pokrývají pláž posetou zbytky britské rybářské lodi, která zde ztroskotala jedné bouřlivé noci v roce 1948. Většina posádky se už nikdy nenašla. Příliv naráží na skály, které vyčnívají z oceánu, a vlny stříkají do vnitrozemí ve strašidelných formacích. Zvuky racků, kteří se vznášejí nad našimi hlavami, v přicházejícím šeru stále více připomínají výkřiky a temné útesy u pláže náhle vypadají hrozivě a mohly by zabránit bezpečnému průchodu zpět. Zjevně je čas jít.

Na pláži se objeví čtyři ovce, které se otírají o zrezlý kov rozbité rybářské lodi. Zvednou hlavy a zírají nahoru, pak se otočí a jdou pěkně spořádaně zpět skalním obloukem: bílá, černá, bílá, černá. Několikrát se zastaví a ohlédnou se za sebe, jako by kontrolovaly, že jsem pořád za nimi. Když projdu skalním obloukem, zjišťuji, že zmizely. Pozdravím křesťanské i norské bohy, muže a huldufólkský lid, duchy a trolly. Poté nastoupím do auta a odjíždím. 🐾

 AMANDA CANNINGOVÁ je zástupkyně redaktorky Lonely Planet a doufá, že jednoho dne ušetří dost peněz aspoň na malinkatou peřinu z peří kajky mořské.

Kostel z 19. století v Búðiru, který každoročně pořádá asi 100 svateb. Naproti: Islandské ovce, které jsou chráněné před zimou hustou vlnou

PUSŤTE SE DO TOHO

Západní Island

JAK SE TAM DOSTAT

Z pražského letiště se na islandské letiště Keflavík dostanete s přestupem v Londýně nebo Manchesteru ze necelých 4 000 Kč (zpáteční letenka). Z Vídně však létají přímé lety i za 1 300 Kč (zpáteční letenka).

JAK TAM CESTOVAT

Ideální je pronajmout si auto rovnou na letišti, abyste mohli plně prozkoumat západ Islandu. V zimě bude nezbytné 4x4 (od 392 €/9 800 Kč na týden; nationalcar.co.uk). Silnice mohou být namrzlé, takže pro jistotu dejte vždy ve vašem hotelu vědět, kam jedete, a mějte u sebe čísla tísňového volání.

DALŠÍ INFORMACE

Doporučujeme našeho tištěného průvodce po Islandu (19 €/475 Kč) nebo si stáhněte v PDF kapitolu o západním Islandu na lonelyplanet.com (3.20 €/80 Kč).

KDO MI POMŮŽE S PLÁNOVÁNÍM

Pokud máte chuť poznávat Island i s někým zkušeným, vydejte se na dovolenou s cestovní kanceláří BUBO. Na ódenním zájezdu vás zavede za těmi nejkrásnějšími vodopády, vykoupete se v příjemně teplých termálních pramenech, i když bude venku pod nulou, a podíváte se i na nejzajímavější gejzíry na ostrově (1 590 €/41 000 Kč včetně letenky, ubytování a transferů; více na bubo.sk).

1 Vyzvednete si auto v půjčovně na letišti v Keflavíku a vydejte se po pobřeží na sever na poloostrov Snæfellsnes, kam byste měli dorazit za tři hodiny. Na cestě si udělejte zastávku v **Settlement Center v Borgarnes**, kde se pořádají zábavné výstavy o legendách (21 €/525 Kč; english.landnam.is). Je to také skvělá zastávka na jídlo s rozmanitými místními produkty, od jehněčího po humří ocásky (od 20 €/500 Kč).

2 První noc si užijte v **Hôtel Framnes** v pobřežním městě Grundarfjörður. V pohodlných pokojích je příjemné teplo a ticho. Opravdovou třešničkou na dortu je tamní restaurace, kde můžete ochutnat jehněčí, tresku nebo jiné mořské speciality dovážené každý den z přístavu a také tradiční skyr. V hotelu vás vzbudí, abyste se mohli podívat na polární záři, a pořádají se zde také výlety za velrybami (od 164 €/4 100 Kč; hotelframnes.is).

3 Den pro objevování severního pobřeží poloostrova. Nezapomeňte navštívit vodopád **Kirkjufellfoss** a zastavit se v **Chatě vypravěčů** v Grundarfjörðuru, aby se s vámi mohl Ingi Hans podělit o nějaký ten islandský příběh (storytelling). Farma **Bjarnarhöfn** je vzdálená 15 minut autem. Jen málokdo odolá ochutnávce nakládaného žraloka a muzeum je plné fascinujících farmářských a rybolovských starožitností (bjarnarhofn.is).

4 Následující den se vydejte dále kolem pobřeží na černou lávovou pláž Djúpálóndur a na zajímavě tvarované útesy v Lónrangaru. **Kostel Buðir** je dále podél pobřeží – není otevřený často, takže pokud nemáte štěstí, projděte se kolem po lávových polích a alespoň nakoukněte do oken. **Hôtel Buðir** má výhled na kostel a podává vynikající pokrmy převážně z jehněčího a ryb (od 35 €/875 Kč; hotelbudir.is).

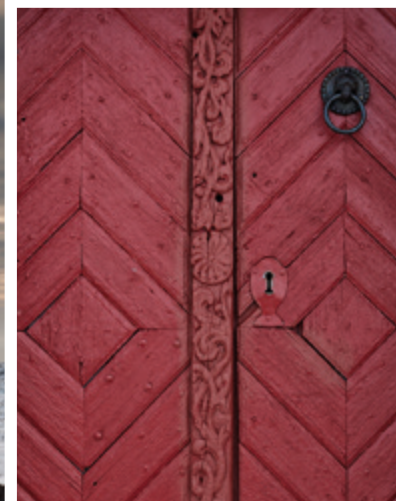
5 Je čas přejít do dalšího hotelu: cesta do Vogur Country Lodge v zátoce Breiðafjörður trvá 2 hodiny (od 94 €/2 350 Kč; vogur.org). Při cestě na sever nezapomeňte navštívit **Eiríksstaðir**, kde se obnovuje typický dlouhý dům z 10. století. V zimě bývá zavřeno, proto zavolejte předem a domluvte si s manažerem Siggim prohlídku (leif.is).

6 Ve **Voguru** jsou pohodlné pokoje v moderním skandinávském stylu v bývalém kravíně a jídelna v bývalé stodole. Stěny jsou vyzdobeny zemědělskými nástroji a kravími kůžemi a podlaha má podlahové vytápění. Jídlo je tu skvostné, stejně jako možnost sledovat polární záři z vířivky. Hotel také organizuje návštěvy farmy Skarð, kde se dozvíte více o peří kajky mořské a starých rodinných legendách.

FOTOGRAFIE: JONATHAN GREGSON

Útesy v Lónrangar.
Vpravo shora: Dveře
kostela ve Skarð; otužilí
islandští koně

Černá pláž na jižním
pobřeží Snæfellsnes.
Vlevo: Odbornice
na islandské legendy
Ragnhildur Sigurðardóttirová

